Ч. 215 Середа 24 вересня (6 жовтня) 1897 Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї

на цілий рік	зр.	2·40
на пів року	„	1·20
на чверть року	„	—·60
місячно . .	„	—·20

Поодиноке число 1 кр

З почтовою пересилкою:

на цілий рік	зр.	5·40
на пів року	„	2·70
на чверть року	„	1·35
місячно . .	„	—·45

Поодиноке число 5 кр

Вісти політичні.

(Засіданє комісиї парляментарної. — Заява славяньско-христяньского союза: Внесенє пос. Трайнфельса).

Парляментарна комісия правиці не могучи задля поєдинку ґр. Баденїого вести своїх дальших переговорів з правительством, заняла ся своєю внутрішною орґанїзациєю. О тих орґанїзацийних роботах доносять до краківского Czas-у: Заявлено бажанє, щоби правиця кріпше зорґанїзувала ся. Установлено субкомітет, зложений з презесів клюбових, котрий має повній комісиї предложити проект тіснїйшої орґанїзациї. Ухвалено також виготовити статут для цілої правиці. Дальше дискусия вела ся, що-до постулятів, які більшість має поставити правительству. Сформуловати ті жаданя поручено презесам клюбовим, котрі відбудуть засіданє в понеділок. Они мають також вести переговори з правительством. Жаданя більшости будуть предложені правительству вівторок.

Славяньско-христяньский народний союз предложив парляментарній комісиї заяву, підписану мужами довірия того „Союза“ Булатом, Бянкинім, Барвіньским, Ферянчицом, Ґреґорецом, Лягінією і Шустершицом. Заява так звучить:

„1. Хочемо остати при парляментарній більшости, співділати при привереню управильнених відносин парляментарних, а також вступити в оперту на принципі взаїмности статутарну орґанїзацию правиці, надїючись напевно, що та орґанїзация допоможе до практичного переведеня принципів, які містять ся в проґрамі славяньско-христяньского союза народного і цілком не противорічать засадам проєкту адресового більшости. — 2. Ми хочемо також і правительство підпирати. Однак ми можемо се вчинити лиш під тим услівєм, єсли правительство заявить, що хоче правити по мисли більшости і що оно дотично актуальних потреб нами заступлених народностий зарядить в адмінїстративній дорозї без проволоки міри, котрі могли би нас пересьвідчити, що правительство непохитно рішило ся усунути дотеперішні недогідности у всіх напрямах публичного житя.

На суботнїшнім засїданю Палати послів внесли пос. Трайнфельс і товариші таке внесенє: „Вибирає ся комісию з 24 членів, щоби она розважила справу утвореня парляментарного суду гонорового після слідуючих засад: 1) Членів сего суду гонорового вибирає ся з повної палати на час цілої сесиї; 2) Круг дїланя парляментарного суду гонорового обнимає отсї дві задачі: а) розслїдити і оречи, чи в дотичнім случаю обида наступила, чи нї; б) означити, в який спосіб має обиджаючий дати сатисфакцию за обиду; від ореченя сего суду гонорового нема відклику. 3) Сатисфакция наступає після степеня і способу обиди: або через звиняюче поясненє, або через відклик, або через перепросини перед сьвідками або зібраним судом гоноровим або перед повним засіданєм (тайним або явним) палати. Поєдинок є безусловно виключений. 4) Хто не хоче піддати ся ухвалї парляментарного суду гонорового, то тим самим зрікає ся свого мандату посольского і тратить пасивне право вибору в біжучім періоді виборчім. 5) Під власть судівничу парляментарного суду гонорового підпадають всї нарушеня чести, які виходять від послів, стоять в звязи з їх парляментарною дїяльностию і дотикають осіб, що управнені засїдати в палаті послів. 6) Парляментарний суд гоноровий урядує тогді, скоро хто, чуючи ся обидженим, відкличе ся до него, або скоро два члени суду зажадають єго скликаня“.

Відозва в справі торжества перенесеня мощий бл. п. Епископа Йоана Снїгурского.

Родимцї!

Днія 7 жовтня припаде торжество перенесеня мощий незабутної памяти Йоана Снїгурского, Епископа перемиского, упокоївшого ся дня 24 жовтня 1847 р., зі старого кладовища до гробу в катедральній церкві. Єсть се вельми торжественна хвиля в житю Русинів, бо-ж не вигасла ще память заслуг покійного Архієрея для народу руского і церкви, тому всї перемискі Русини, без ріжниці партий, рішили взяти участь в тій торжественній хвили і віддати приналежну честь прахови покійного Владики.

В сїй цїли зібрали ся відпоручники всїх руских товариств перемиских і завязали комітет для звеличеня сего торжества.

Позаяк заслуги покійного Архієрея не

---

2)

ШПІГУН.

(Повість Джемса Ф. Купера).

(Дальше.)

На дворі шалїла буря з цілою силою, а в затишній і теплій комнаті сиділо ся тим любійше.

Нараз став хтось раз пораз гримати до дверий, а мурин дав знати свому панови, що ще якогось подорожного захопила буря і він просить ся до хати на ніч.

Зараз по першім запуканю занепокоїв ся Вартон і встав, повів очима від свого гостя до дверий, як би здогадував ся, що ся друга гостина мусить стояти в якійсь звязи з першою. Ледви мав час сказати муринови непевним голосом, щоби впустив незнакомого, як вже й отворили ся двері та увійшов новий гість.

Коли кинув оком на Гарпера, пристанув на хвильку і повторив відтак просьбу, щоби єго приймили до хати.

Поява сего нового гостя не сподобала ся дуже Вартонови і єго донькам; але буря на дворі і непевність можливих наслїдків змусили старого чоловічка, що він рад не рад приймив другого чужинця на ніч.

Міс Пейтон постарала ся о нову перекуску і гостя, котрому буря дала ся добре в знаки, попрошено, щоби живив ся тим, що перед него поставили, бо другі вже повечеряли.

Він скинув з себе грубий плащ, сїв собі вигідно на поданім крісли і не даючись довго просити, став заїдати як той, що вже добре виголоднїв ся.

Але за кождим куснем, що взяв до рота, оглядав ся неспокійно на Гарпера, котрий став єму так дуже приглядати ся, що то єго аж незвичайно занепокоїло.

Наконець налив собі незнакомий чарку вина і напив ся до чужинця, що не спускав єго з очий, те сказав відтак не без якогось огірченя:

— Пю на наше лїпше знакомство, пане; ми, бачу, видимо ся перший раз, хоч по тім, що Ви так дуже дивите ся на мене, здавало би ся противно.

Видко, що вино єму смакувало, бо цмокнув, піднїс фляшку до сьвітла та подивляв єго чисту і ясну барву.

— Менї видить ся, що ми ще нїколи не стрічали ся — відповів Гарпер усьміхаючись злегенька, а відтак звернув ся до Сари, що сиділа побіч него і відозвав ся от так собі до неї:

— Ви привикли до рухливого житя в місті, а тепер мабуть здає ся Вам, як би Ви тут жили дуже на самотї.

— Ще й як! — відповіла Сара борзо. — Та й я так само, як мої тато, хотїла би, щоби ся люта війна раз скінчила ся, і щоби ми могли знову вернути до наших приятелїв.

— А Ви, панно Францес, бажаєте також так само мира, як Ваша сестра?

— З деяких причин бажаю дійстно так само — відповіла она споглядаючи несьміливо — але не з кривдою прав моїх земляків.

— Прав! — відозвала ся еї сестра гнївливо; — а хто-ж має більші права, як не володітель; та яких обовязок єсть яснїйший, як не той, щоби слухати тих, котрі мають природне право розказувати?

— Певно, що нїякий! — сказала на то Францес усьміхаючись весело, взяла сестру за руку і звертаючись до Гарпера додала:

— Я Вам вже коротенько згадала о тім, що мої політичні погляди і моеї сестри розходять ся; але наш тато суть для нас безсторонним судиєю, бо они люблять і своїх земляків і Англійцїв і не виступають анї против одної анї против другої стирони.

— Таки так — відозвав ся на то Вартон оглядаючись то на одного, то на другого гостя; — я маю щирих приятелїв в обох арміях і побоюю ся побіди кождої партиї, яко жерела певного приватного нещастя.

— Менї видить ся, що Ви тим способом не маєте чого так дуже побоювати ся єнків [1]) — вмішав ся тут до розмови ново прибувший, та налляв собі знову вина.

— Єго Величество має може вправнїйше войско, як єсть краєве — відповів господар, — але й Американцї мали значні успіхи.

Гарпер не звертав уваги на обі ті замітки, лиш встав і попросив, чи можна би єму вже спочати.

Ледви що Гарпер замкнув двері за собою, як той, котрого лиш нерадо впустили до ха-

---

[1]) Єнкі (Yankee) слово походяче від анґлїйского слова English (інґліш), що значить „Англієць“, а перекручене Індиянами на „єнкі“. Так називають Европейцї насьмішливо північних Американців.

обмежають ся на якийсь один повіт або одно місто, а противно, они положені ним для цілого народу руского, — се муж і народний діятель, що ціле жите свое посвятив на услуги руского народу і церкви, — то комітет з уваги, що се не місцеве а всенародне торжество, запрошує всї рускі товариства і взагалї всїх Русинів без огляду на партиї до участи в сїм торжестві на день 7 жовтня с. р.

Передовсїм звертає ся до Вас, Всч. отцї духовні, з прошенем, щоби Ви своїм теплим словом заохотили нарід до як найчисленнїйшої участи в тім торжественнім сьвятї. Конечним єсть, аби явило ся як найбільше відпоручників Громад і Читалень з вінцями зі збіжа, листя дерев і цьвітів по можности з лентами або поясами.

Відпоручники і всї участники зберуть ся при улици Конарского о годинї 8-ій рано дня 7 жовтня коло старого кладовища, з відки по відправленю заупокійної панахиди о годинї 9 ій рано двигне ся похід разом з домовиною до катедральної церкви.

Вечером того самого дня відбуде ся концерт духовний, сполучений з відчитом о житю і заслугах покійного Владики після проґрами, котра роздасть ся в день концерту при вступі на салю. В сїй цїли звертає ся комітет до всїх руских товариств співацких і взагалї співолюбивих Русинів, щоби зволили взяти ласкаво участь в концертї. Проба ґенеральна відбуде ся в середу 6 го жовтня о годинї 7-ій вечером в сали городскій.

Комітет має повну надїю, що поклик Русинів з столицї покійного Архієрея відобє ся як найдальшим відгомоном по цїлій Руси, та що тисячі руского народу прибудуть на се величаве торжество і покажуть, що вміють все цїнити заслуги добрих і правдивих синів Матери Руси.

Просимо всї рускі часописи о повторенє сеї відозви.

В Перемишли дня 27 вересня 1897.

За Комітет:

Шехович Лев. о. Іван Савчин. Александер Лисяк. о. Микола Підгорецкий. др. Кирило Черлюнчакевич. Іван Франчук.

Новинки.

Львів дня 5-го жовтня 1897.

— **Перенесеня.** Дирекция почт і телеграфів перенесла офіцияла почтового Алекс. Микульского з Ярослава до Кракова, та асистентів почтових Володим. Цеплика в Ланцутї і Мавр. Бардаха в Дукли, першого до Львова, другого до Тернополя.

— **Доповняючий вибір** чотирох членів ради повітової в Городку, а то одного з групи громад сільских на день 17-го, одного з міст на 18-го та двох членів з більшої посїлости, розписала Президия ц. к. Намістництва на день 19-го падолиста 1897.

— **Перенесенє мощий Вука Караджіча.** Сербске правительство указом з 14-го мая с. р. постановило тлїнні останки батька нової сербскої письменности Вука Стефановича Караджіча, спочиваючі на віденьскім кладовищи сьв. Марка, перенести до вітчини і зложити в катакомбах соборної церкви в Білградї. Сербска Академія, котрій припоручено се дїло, уладжує відкопане мощий Караджича у Відни дня 10-го с. м., а похорони в Білградї дня 12-го с. м. О сїм торжестві звістила сербска академія і наше наукове товариство імени Шевченка.

— **Руский народний театр** виїхав зі Станиславова до Бучача, де дня 5-го жовтня розпочинає представленє.

— **На кару смерти** засудив трибунал тернопільского суду Ів. Ґроньского, що в звірский спосіб убив свою жінку.

— **Мимовільна отруйниця.** Пятилїтна дочка теслї Йосифа Мухи, замешкалого у Львові під ч. 4 при ул. Валовій подала свому дволїтному братчикови, котрий хотїв пити, фляшину з потасовим лугом, гадаючи, що у фляшинї є вода. Дитина випивши ту воду, померла в страшних муках мимо скорої лїкарскої помочи по 12 годинах. Родичів потягнула поліция по одвічальности.

— **Невдале самоубийство.** Хаїм Бадер, родом з Роздолу, 22 лїтний академик, стрілив до себе в ліву скрань два рази з револьвера. Однако оба рази зсунули ся кулї по кости і застрягли в шкірі. Невдалого самоубийника відставлено до шпиталю.

— **Огнї.** З Равщини пишуть: Дня 20-го вересня с. р., в день Рождества Пресьв. Богородицї, знищив огонь за кілька годин до крихти майно і сегорічні збори одинайцятьох господарів в Мостах малих, повіта равского. Обезпечених в „Днїстрі" було лише чотирох. О якімсь ратунку, хоч то стало ся о 11-тій годинї перед полуднем, не могло бути й бесїди; раз, що мало хто з людий був дома, бо одні пішли на службу Божу до Гребенного, другі на відпуст до Потелича, а по друге, що був сильний вітер, котрий від разу з першого занявшого ся будинку кинув сніпком на стоячу дальше нїж 1000 кроків стодолу. Аж пізнїйше понадїздили люди з Гребенного, з Корнїв, з Тенетиск і зачали дещо ратувати.

— **Померли:** Йосиф Глушкевич, ц. к. президент кравого суду в Ряшеві, почетний горожанин міст Ясла і Радомисля, дня 3 го жовтня, скоропостижно на удар серця, в 58-ім роцї житя; — Теодор Брикович, богослов III-го року дня 1-го жовтня, в Тернополи, в 23-ім роцї житя.

Господарство, промисл, торговля, ґіґієна і виховане.

Добрі ради.

— Рука а машина в господарстві. Здає ся, що нема вже нинї нїкого, хто би казав, що в господарстві лїпше робити руками як машиною, а мимо того все-таки міліони а міліони рук працюють при господарстві. Єсть богато таких робіт, котрі не можна зробити инакше як руками; але й до самої машини все ще треба рук, отже рука, видко, важнїйша в господарстві як машина. Коли так, то може й рацию мають ті, що нарікають на машини і кажуть, що они їм заробок відобрали? Не зовсїм. Нарікають і будуть нарікати лиш ті, котрі не мають і не знають иншого способу до роботи, як лиш голих десять пальців. То правда, що при нїякій роботї не обійде ся без рук, але й то правда, що нинї в господарстві хоч би й як маленьким годї вже обходити ся без машин. Машина не заступить зовсїм рук, але заступить число рук; де би треба двайцять, трийцять рук, там стане одна машина. Машина заступає час; де би треба малим числом рук робити двайцять, трийцять днів, там для машини треба лиш два, три днї. Рука не завсїгди однаково робить, не з однаковою силою; молотїльник бє з рана сильнїйше цїпом, під вечер вже далеко слабше; машина робить за-

---

ти, пустив з рук ніж і вилки. Підняв ся поволи — отворив двері — послухав, чи ще чути кроки тамтого другого — і замкнув двері назад, підчас коли другі, що були з ним в комнатї видивили ся здивовані і перепуджені на него.

До двох мінут щезла тепер червона перука, що вкривала его чорні кучери, велика борода, що закривала его лице — згорблена постава, котра надавала єму вигляд пятьдесятилїтного чоловіка.

— Тату! — Мої дорогі тату! — відозвав ся хороший молодий мужчина. — Та й ви, мої любі сестрички! — Тїточко! — Прецї раз я вас знов побачив!

— Нехай Бог тебе благословить, Генриху, синочку мій! — сказав здивований, але вельми урадований батько, підчас коли сестри розплакали ся і припали єму до грудий.

Лиш вірний чорний слуга Цезар, що зріс в родинї, був сьвідком сего несподїваного звиданя, та й він поцїлувавши свого любого панича в руку вийшов.

Коли він по короткім часї вернув знову до комнати, допитував ся як-раз молодий анґлїйский капітан:

— Але хто то той пан Гарпер? — Чи він мене не зрадить?

— Нї — нї, мастер Гаррі [2]) — відозвав ся на то мурин; — я заглядав тепер — мастер Гарпер на колїнах — молить ся Богови. А нїякий чоловік, що молить ся Богови, не зрадить доброго сина, що прийшов навідати ся до свого старого батька. Так робить лиш фрайкур [3]), а не християнин.

Такої гадки о фрайкурах був не лиш сам один мурин. Вигода і конечність спонукали були проводирів американьского войска уживати деяких підрядних агентів в досить слабими засадами, до того, щоби малими зачіпками непокоїти ворога.

Пора не була до того, щоби тим людем добре дивити ся на пальцї, отже несправедливість і гнет були природними наслїдками войскової власти, не стоячої під нїякою контролею цивільної зверхности.

З часом утворив ся віддїл фрайкурів, котрих одиноким занятем мусїло лиш то бути, щоби під позором патриотизму і свободолюбности увільняти своїх співгорожан від всякого злишного дочасного добра.

Часом войскова власть ще й старала ся о то, щоби піддержувати такий самовільний подїл майна, а бувало і так, що якийсь малозначний командант надавав дїлу, що виходило на простий рабунок, ба й доводило до пролиіву крови, якоїсь законної санкциї.

З анґлїйскої сторони льоаяльність [4]) не хотїла бути докучливою там, де мала отверте поле до того; але єї фрайкури стояли під якоюсь дисциплїною, їх поступованє було систематичнїйше. Єї проводирі научили ся з довгого досьвіду оцїняти вартість сполучуваня всїх сил; а коли традиция не єсть дуже несправедливою для їх геройства, то успіх мусїв зробити немалу честь єї предвиджуваню.

Той корпус дістав якусь дивну назву „хлопцї від коров", мабуть длятого, що він дуже любив сї пожиточні зьвірята.

Глава друга

Батько пана Вартона був родовитим Анґлїйцем і походив з родини, котрої парляментарні інтереси дали її можність вислати молодшого сина до ню-йоркскої кольонії і там его поселити. Молодий мужчина, як сотки инших, осїв на завсїгди в сїм краю. Він оженив ся а одинокий потомок сего подружя виїхав був в молодих лїтах до Анґлїї, щоби там докінчити свое образованє.

Аж смерть єго батька спонукала єго вертати назад, щоби обняти по нїм досить велику посїлість і честне імя.

Незадовго по тім пан Вартон оженив ся і люблений та поважаний всїми людьми жив собі щасливо родинним житем, аж нараз нарушено єго спокій.

Єго одинокий син, котрого ми представили в попереднїй главі, вступив до войска і на короткий час перед вибухом війни вернув до вітчини в тим войском, котре мінїстерство уважало за конечне вислати на поміч в ріжні сторони північної Америки.

Єго доньки дорастали, а їх вихованє вимагало всїх тих догідностий, які може подати лиш місто. Єго жінка, котра від кількох лїт нездужала, мала ще лиш на стілько часу, щоби притиснути свого сина до серця і натїшити ся тим, що вся родина знов при купцї, заким революция мов би огненною струєю понесла ся від Джорджії аж до Мессечусетс.

Той удар був за тяжкий для слабого здоровля матери, котра мусїла дивити ся на то,

---

[2]) Мастер = пан, господар; Гаррі = Генрих.

[3]) Фрайкур — слово по половинї нїмецке, по половинї француске, а до того ще й трохи у нас перекручене; фрай (frei) = вільний, кор (перекручене на „кур" француске corps, тїло, віддїл войсковий, корпус). Фрайкурами звано давнїйше віддїли войскові і людий в них, котрі з власної охоти вступали до них. Фрайкурам вільно було часом рабувати, а найчастїйше они самі то собі позваляли.

[4]) Льоаяльність значить: „законність", „вірність підданих" — від францускогo слова loyal (чит. льоаяль); тут розуміє ся ту партию, що стояла по сторонї анґлїйскій і уважала себе законною, вірною королеви анґлїйскому.

всігди однаково і з однаковою силою. Одні руки не можуть кілька робіт нараз робити; одна машина робить нараз кілька робіт однаково добре і докладно. Висшість машинової роботи під многими взглядами не дасть ся заперечити. Але машина має свої услівя, без котрих не обійде ся, коли має робити і добре робити. До машини треба відповідної сили і доброї та розумної обслуги, треба н. пр. добре справленої ріли і т. д. Все би то добре було — скаже хтось може — коби лиш можна мати машини, коби они не так дорогі, а то малому господареви ніяк здобути ся на машину і він мусить робити руками. І то правда. Отже що-ж робити малому господареви? Чи таки зовсім обходити ся без машин? Ні; і малий господар повинен і може здобути ся на машини, але его машини можуть і мусять бути троки инші, як машини великого господаря. Роботу тих машин мусить він сполучати з ручною роботою і ними собі єї улекшати. Богато таких машин може він сам собі придумати, сам собі зробити. От н. пр. найпростійшою машиною єсть дручок — підойма. На що двигати вів плечима при машеню колїс, коли то можна зробити підоймою? — Всї знаряди господарскі то лиш самі машини, але дуже прості, при котрих не обійде ся що правда, без праці рук; але малий господар як раз повинен так собі ті знаряди робити, щоби они в его руках ставали ся дійстними машинами, хоч зовсім простими, і улекшали ему ручну роботу. Він може придумувати собі і робити навіть зложені машини. Корба, підойма, кружело, колїсце, навіть нераз і простий кілок або клин — то все части машин, котрі відповідно зложені дають машину, котра улекшає і прискорює роботу, зменшає число робочих рук. Не завсїгди треба аж купувати фабричні машини. Граблї н. пр. на колесах до громадженя сїна можна собі самому зробити. Придумано також ручну машинку до сїяня, котра добре сїє; єсть прилад до двиганя снопів на високі стоги і стирти, масничка до скорого робленя масла корбою і богато богато инших дуже простих машин і машинок. Але при тім всїм треба на то зважати, що хоч має ся робити руками, щоби робота була лекша і скорша та щоби прилад був тревалий і не дорогий.

— Дуже добрий порошок від випріваня у дїтий і на відпарене у худоби. У маленьких дїтий дуже часто випрівають делїкатні части тїла н. пр. пахвини, під шийкою і т. п. так дуже, що аж тїльце розранює ся і злазить з него тонесенька плївочка. Поминувши вже то що дитину треба часто купати і випрівші місця промивати, треба їх ще й засипувати дуже мілким і таким порошком, котрий втягає в себе вохкість. Коли вже нема що иншого під рукою, то можна ужити гречаної муки. Звичайно купує ся в аптиці порошок з нитоти або так зване Licopodium. Замість того порошку (бо він досить дорого платить ся і его мало можна привбирати; нитота росте по лїсах або край лїсів і треба за нею добре глядати і находити ся) збирають порошок з цьвіту лїщини, з базьок, або з цьвіту ялиць. Єсть то порошок жовтий як сїрка і дуже мілкий. Але коли тїло у дитини дуже випріває і ранить, то найлїпше зробити собі або дати зробити в аптиці такий порошок: купити один ґрам т. зв. нїксу т. є. паленого цинку (білий порошок) і 15 ґрамів рижової муки (т. зв. пудру), змішати разом і тим порошком засипати випрілі місця. Тїло до пару днїв загоїть ся. Найлїпше дати собі зробити той порошок в аптиці на слїдуючу рецепту: Zinci oxydati 1·00; Amyli 15·00. В порошок той мочить ся кусник вати і нею накладає ся его на рану. Той сам порошок дуже добрий також на відпарене у худоби.

— Місячна слїпота у коний, єсть то хронїчне запалене ока, котре щезає але досить правильно вертає що кілька недїль. Забобонні люди думають, що ся недуга походить від місяця і від того то пішла й назва недуги: „місячна слїпота". Звичайно недужає кінь лиш на одно око, рідко на оба. Недуже око буває з початку замкнене, а повіка на нїм опухла. Око слизить їдку материю, внаслїдок чого облазить волосє близько ока. Коли око єсть отверте, то оно єсть у внутрі мутне, внутрішна болонка на повіках червона а зїниця вузка. При відповіднім лїченю недуга уступає по двох або трех недїлях і око стає знов чисте і ясне. Коли-ж недуга частїйше вертає, то наконець робить ся більмо. Що єсть причиною сеї недуги, доси напевно не знати. Здає ся, що зле пасовиско, душна стайня, перестуда, а може й зміна зубів суть єї причиною. Самому лїчити коня від сеї недуги не можна і длятого треба покликати ветеринаря. Але той хто купує коня, повинен добре придивити ся, чи кінь вже не має сеї недуги. Скоро лиш догляне ся, що під оком волосє облїзло, то майже певний знак, що кінь або вже мав або має місячну слїпоту. Коли хтось хоче знати, чи кінь на одно око не видить, то треба коневи завязати здорове око хусткою і вести его на довгім аркані через який пень або грубий дручок. Скоро кінь зачіпить ногою об дручок, то вже злий знак, бо коли добре видить, то переступить его. Ту пробу зробити кілька разів а за кождий раз на иншім місци а тогди буде ся мати певність.

Щоби чоботи не перемакали, має бути дуже добре мастити пришви від часу до часу теплим олїєм рициновим. Олїй той наповняє шкіру і не лиш не припускає до неї води, але ще й робить єї мягкою. Олїю того не треба однакож купувати в аптиці, де він дорогий, але в якім склепі корінним. Підошви знов, особливо в нових чоботах треба намастити переваренимо олїєм льняним, а треба мастити доти, доки ще шкіра втягає в себе олїй; такі підошви держить ся майже ще раз так довго як звичайні.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 5 жовтня. Відручне письмо цїсарске закрило сойм хорватский на необмежений час.

Рим 5 жовтня. Під Аостою вискочила льокомотива особового поїзду з шин і упала в пропасть. Машинїст і паляч погибли на місци, десять осіб ранених.

Атини 5 жовтня. Маврокордато висланий до Царгорода для оконечних переговорів о услівях мира. Слїдуюче засїданє палати відбуде ся нинї. — Мінїстер скарбу Штрайт заявив в розмові з одним дневникарем, що передусїм буде старати ся о порозуміне з вірителями Грециї, а відтак затягне позичку на оплачене воєнних коштів Туреччинї.

Мадрид 5 жовтня. Склад нового мінїстерстерства такий: Президия Саґаста, Ґуйон справи заграничні, Ромерой-Ґірон судівництво ґенерал Корреа війна, адмірал Бормейо маринарка, Льопез скарб. Капдепон справи внутрішні, ґр. Хікена роботи публичні і Морет кольонії

За редакцию відповідає [illegible]

що єї син іде на війну, щоби там на полудни воювати проти членів єї власної родини — она его не видержала.

В нїякій части Америки не приймили ся лїпше і не запустили глубше корінь звичаї Анґлїйців і їх аристократичні погляди о крови і спорідненю, як в деяких кругах ню юрскої столиці. Правда, що звичаї давнїйших голяндских поселенців перемішали ся трохи з анґлїйскими, але сї послїдні задержали перевагу.

То привязанє до Великої Британії збільшало ся ще через часті супружества межи офіцирами материого краю а доньками богатших і знатнїйших родин в околиці, аж в початком війни кольонїя майже зовсїм станула по стороні корони.

Але й то правда, що деякі впливові родини станули були по стороні народу.

Лиш в місті Ню-Юрку і сусїднім окрузї не мала нова република нїякої власти, підчас коли власть короля не сягала дальше, як доти, де єї армія могла піддержати.

При такім станї річий взяли ся впливові вірні піддані до таких способів, які найлїпше годили ся з їх всїлякими характерами і становищами.

Дехто взяв ся до оружия в обороні корони і старав ся своєю відвагою боронити то, що називав правом свого монарха і своєї власної держави, від наслїдків law of attainder [5]).

Инші покидали свою вітчину, щоби шукати прибіжища від заколоту і небезпечностий війни в тім краю, котрий з натиском називали своїм „рідним".

Трета, хитрїйша часть, лишила ся в своїм місци уродженя, маючи розум і не спускаючи з ока своєї власности, а може і длятого, що зросли ся з місцем подій, де проминув єї дитинний вік.

До сеї части належав і Вартон. Забезпечившись на всякі случаї тим, що зложив значну часть своїх гроший в анґлїйскім банку, постановив він не уступати ся з місця борби і задержати неутральність, котра би мусїла забезпечити ему его велику посїлість, чи би пообідала ся чи та партия.

Він удавав, що нїби то лиш вихованє своїх доньок має на оці, коли одного разу его свояк, що в новій державі занимав високе становище, зробив замітку, що перебувати в місци, котре в сю пору єсть лиш анґлїйским табором, значить в очах его земляків майже то само, що перебувати в анґлїйскій столици.

Пан Вартон знаючи, що то серед теперішних обставин єсть непростимою провиною, перенїс ся на село. Він мав у вестчестерскім окрузї домок, де звичайно перебував серед лїтної спеки.

Сара, яко найстарша донька, входила вже в товариства, а Франсес мала ще рік або два учити ся, як то бувало говорила тета Жанетта Пейтон, котра покинула була свої рідні сторони у Вірджинії, щоби осиротїлим сестрінницям заступати матїр.

Отже Вартон перенїс ся з тяжким серцем до Льокостс [6]), підчас коли его доньки і їх тета мешкали і дальше в місті. Полк капітана Вартона стояв залогою в місті, а батько що лиш нерадо лишив доньки самі, був бодай трохи спокійний, знаючи, що его син близько них. Але капітан Вартон був молодим чоловіком і вояком — знав ся не конче добре на людях та гадав, що під червоним уніформом не може крити ся не благородне серце.

Вартонів дім став ся незадовго збірищем офіцирів королївскої армії, як кождий дім, гідний того, щоби они звертали на него свою увагу. Наслїдки того спільного житя були для деяких родин, де збирали ся офіцири, щасливі; але для далеко більшої части шкідливі, бо розбуджували надії, котрі нїколи не мали сповнити ся — для деяких, котрих також було немало були просто згубні.

Звістне загально богатство батька, а може також і то, що брат був недалеко, хоронило дївчата від таких небезпечностий, але годї було сподївати ся, щоби всї лестні слова, які діставали ся красному личку Сари і єї повабній поставі, проминали зовсїм марно.

Сара була рішучо першою „красавицею" в місті, бо, як то звичайно буває в сїм клїматї, розвинула ся скоро, була повабна і образована; нїяка дївчина в місті не могла з нею рівнати ся, хиба ще лиш єї молодша сестра Франсес, але тїй було ще лиш несповна шїснайцять лїт і она так само мало думала о якімсь суперництві, як і єї люба сестричка.

Сара дійстно не знала крім розмови з полковником Вельмером більшої приємности, як дивити ся на свою молодшу сестричку, котрої краса розцвитала ся як пупінок рожі, а котра зростала побіч неї зі всею невинностию молодости, з цїлим одушевленем живого темпераменту, та й з вродженою собі збиточливостию.

Чи то було причиною, що Франсесї не діставали ся ті лестні слова, якими обсипувано єї сестру, коли посходили ся войскові стрійки, та обговорювали воєнні події — досить, що ті розмови робили на обі сестри зовсїм противний вплив.

(Дальше буде.)

[5]) Читає ся: ля оф аттенедер, значить: „закон о провинах" (виданий републиканцями против тих, що держали з Анґлїєю.

[6]) Льокостс (Locusts) значить дословно: „лїсок з американьских акаций"; тут тільно що „на селї".

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.